

ZULU

© Jean-Marie David, 2009

Caryl Férey s-a născut în 1967 la Caen, Franța, și s-a impus ca una dintre revelațiile thrillerului francez odată cu publicarea romanelor *Haka* și *Utu* (Premiul Sang d'encre, Premiul Michel Lebrun și Premiul SNCF pentru roman polițist în 2005). Publicat în 2008, *Zulu* avea să-i aducă succesul

internațional și zece premii literare, printre care Marele premiu pentru literatură polițistă (2008), Marele premiu al cititoarelor revistei *ELLE* pentru roman polițist (2009) și Marele premiu pentru romanul negru francez (2009), fiind ecranizat în 2013 cu Forest Whitaker și Orlando Bloom în rolurile principale. Autor a mai mult de douăzeci de romane și piese de teatru radiofonic, povestiri și scenarii, Caryl Férey a fost tradus în peste zece limbi.

Caryl FÉREY

ZULU

Traducere din limba franceză de
Simona Negrea

ALL

*Prietenului meu Fred Couderc,
ale cărui aripi de gigant m-au învățat să zbor,
și soției sale, Laurence,
planor îndârjit.*

*Zone Libre,
pentru sunet – volumul la maximum.*

„Fii precum tăișul firului de iarbă
Și vei fi mai mare decât axul lumii întregi.“

Attila József

PARTEA ÎNTÂI
MÂNA CALDĂ

— Ți-e frică, mititelule? ... Zi, ți-e frică?

Ali nu răspundea – prea mult venin pe limbă.

— Vezi ce se-ntâmplă, pui de zulus? Vezi?!

Nu, nu vedea nimic. Îl luaseră de păr și-l târâseră până în fața copacului din grădină ca să-l oblige să se uite. Ali, îndărătnic, își îndesa capul între umeri. Cuvintele uriașului cu cagulă îl mușcau de ceafă. Nu voia să ridice privirea. Nici să strige. Torțele îi trosneau în urechi. Omul îl apucă de creștet cu mâna bătătorită.

— Vezi, zulus mic?

Trupul se clătina ca o zdreanță moale, atârnat de o creangă de jacaranda. Torsul lucea ușor în lumina lunii, dar Ali nu recunoștea chipul: omul acesta spânzurat de picioare, zâmbetul acesta sângerând deasupra lui nu era al tatălui său. Nu, nu era el.

Nu tocmai.

Nu chiar.

Sjambock-ul¹ pocni din nou.

Erau toți acolo, se adunaseră pentru încăierare, grupurile formate pentru menținerea ordinii în suburbii², negrii aflați în solda primarilor cumpărați de putere, liderii militari și ceilalți, manifestații antiboicoturi, cărora li se tăiaseră urechile: Ali vru să implore, să le spună că nu folosește la nimic, că fac o greșeală, dar avea răsuflarea tăiată. Uriașul nu-i dăduse drumul:

¹ Bici.

² Township (în original), zonă de la periferia orașelor sud-africane, adesea subdezvoltată, cu populație de culoare. (N. t.)

— *Uită-te, mititelule, uită-te!*

Răsuflarea îi duhnea a bere și a sărăcie din bantustan¹: lovi iarăși, de două ori, usturător, sfâșiind carnea tatălui său, dar omul spânzurat de copac nu mai reacționa. Pierduse prea mult sânge. Pielea se desprindea de peste tot. De nerecunoscut. Realitatea fisurată. Ali plutea, privind spre celălalt capăt al cerului: acesta nu era tatăl lui... Nu.

Îi înșurubară capul ca pe-o piuliță, apoi îl aruncară cu fața la pământ. Nu-i recunoștea pe oamenii din jurul lui, uriașii purtau ciorapi, cagule, vedea numai furia din privirile lor, vinișoarele sparte, ca niște fluvii de sânge. Își ascunse capul în mâini, să intre în ele, să se împăturească, să se mototolească, să redevină lichid amniotic... La doi pași mai încolo, Andy se topea văzând cu ochii. Încă purta șortul roșu de noapte, îmbibat de urină, iar genunchii îi tremurau. Îi legaseră mâinile la spate și îi băgaseră pe cap un cauciuc. Căpcăunii îl împingeau, îl scuipeau pe față, se înjurau: care găsea formula potrivită, cea mai bună justificare pentru masacru. Andy îi privea cu ochii ieșiți din orbite.

Ali nu-l văzuse niciodată pe fratele lui dându-se bătut. Andy avea cincisprezece ani, era cel mai mare. Bineînțeles că se băteau des, spre supărarea mamei lor, dar Ali era încă prea mic ca să se apere. Preferau să meargă la pescuit, să se joace cu mașinile de sârmă pe care și le făceau singuri. Peugeot, Mercedes, Ford – Andy era expert. Făcuse chiar și un Jaguar pe care-l văzuseră într-o revistă, o mașină englezească de vis. Acum genunchii lui colțuroși tremurau în lumina torțelor, grădina puțea a benzină, iar uriașii se certau în jurul canistrelor. Ceva mai încolo, oamenii strigau pe stradă, Amagoduka veniți de la țară, care nu înțelegeau ce li se făcea vecinilor lor – supliciu zgârzii.

Andy plângea cu lacrimi negre pe pielea lui de abanos, cu șortul roșu udat de frică... Aruncară chibritul aprins pe cauciucul îmbibat cu benzină, iar Ali văzu cum fratele lui se împleticește.

— *Vezi ce se întâmplă, mititelule? Vezi?*

¹ Enclavă „rezervată“ negrilor în perioada apartheidului.

Un strigăt, dâra de petrol pe obraji, silueta dezarticulată a fratelui său care fuge, care se topește ca un soldat de cauciuc, și miros îngrozitor de ars...

Păsările trasau diagonale incredibile între colțurile falezei; se avântau în picaj spre ocean, de parcă se sinucideau, se întorceau în viteză...

Cocoțat pe platoul care străjuia locul, Ali Neuman se uita cum trec cargourile la orizont. Zorii se arătau la Capul Bunei Speranțe, portocalii și albaștri în spectrul indian. Balenele nu erau decât un motiv de plimbare pentru insomniile lui – balene cu cocoasă, care de prin septembrie veneau să se zbenguiască la capătul Africii... Ali văzuse odată un cuplu de balene sărind în aer și apoi scufundându-se împreună într-o lungă apnee amoroasă și ieșind din nou înspumate... Prezența balenelor îi dădea un pic de liniște, de parcă forța lor ar fi ajuns până la el. Dar anotimpul iubirilor trecuse – pentru totdeauna. Ziua străpungea ceața de deasupra mării, iar ele n-aveau să mai vină, nici în dimineața aceea, nici a doua zi.

Balenele se ascundeau de el.

Balenele dispăruseră în apele înghețate: până și lor le era frică de zulus...

Depărtându-se de prăpastia care se întindea în urma lui, Neuman coborî înapoi pe potecă. Capul Bunei Speranțe era pustiu la ora aceea – nici autocare, nici turiști chinezi făcându-și cumiști poze cu faimosul panou. Doar briza Atlanticului pe pământul ras, fantome familiare care se fugăreau în zori și dorința de a se lua la bătaie cu lumea întregă. O furie neagră. Până și babuinii din parc păstrau distanța.

Neuman traversă nisipurile până la intrarea în Table Mountain National Park. Mașina aștepta dincolo de barieră, anodină, prăfuită. Vântul din larg îl calmase un pic. N-avea să dureze. Nimic nu dura. Băgă cheia în contact fără să se mai gândească.

Important era să reziste.

— *Bass! Bass!*

Negrii cu espadrile găurite săriseră peste parapet și pândeau mașinile care încetineau ca să-și vândă drogurile.

Șoseaua N2 lega Cape Town de cea mai mare suburbie, Khayelitsha. Dincolo de Mitchells Plain, construită mai demult de metișii expulzați din zonele albe, se întindea o zonă de dune: pe această câmpie de nisip, guvernul apartheidului hotărâse să construiască Khayelitsha, „noua casă“, modelul urbanismului de control de tip sud-african, foarte departe de centrul orașului.

În ciuda suprapopulării cronice, Josephina nu voia să se mute de-acolo, nici măcar în locurile amenajate din Mandela Park, în sudul suburbiei, care fusese construit pentru noua clasă mijlocie de negri – sub zâmbetele ei de oarbă și bunătatea ei nemărginită, mama lui Ali era mai încăpățânată ca un catâr. Aici se refugiaseră amândoi, cu douăzeci de ani în urmă, în vechile cartiere care formau Khayelitsha *stricto sensu*.

Josephina locuia într-o *core-house*² de pe Lindela, axa care traversa suburbia, și nu se plângea: deseori se înghesuiau cinci sau șase oameni într-un spațiu ca acesta, cel mult o cameră, o bucătărie și o baie mică, pe care, din cauza vârstei, acceptase să-l mărească. Josephina era fericită în felul ei. Avea apă curentă, electricitate și, mulțumită băiatului ei, „tot confortul la care poate să viseze o oarbă de șaptezeci de ani“. Josephina

¹ *Bass*: de la *boss*, „stăpân“.

² Casă mică din materiale solide, construită astfel încât să poată fi mărită.

n-avea să se miște din Khayelitsha, și nu din cauza greutateii ei colosale.

Până la urmă, Ali o lăsase moartă. Oamenii aveau nevoie de experiența ei (Josephina avea diplomă de asistentă), de sfaturile și de credința ei. Echipa dispensarului unde lucra ca voluntar făcea tot ce putea ca să îngrijească bolnavii și, orice-ar fi zis ea, Josephina nu era deloc oarbă: chiar dacă nu mai vedea bine fețele, încă distingea siluetele, pe care le numea „umbrele“ ei... Un fel de a spune că începea să părăsească încetișor lumea asta? Ali nu putea să se împace cu gândul. Din familia lor, doar ei doi scăpaseră, și n-avea să se mai nască nimeni altcineva. Aracul lui fusese aruncat în aer. Se mai ținea doar în rădăcină – mama lui.

Ali muncea mult prea mult, dar duminica venea s-o vadă pe Josephina. O ajuta să-și completeze hârtoagele, o mângâia pe mână și o certa că într-o zi avea s-o găsească moartă sau leșinată pe stradă, dacă se încăpățâna să tot bată suburbia de dimineața până seara. Femeia grasă râdea. Spunea între două sughițuri că îmbătrânește și că, în curând, va trebui să aducă o macara ca să o mute de colo colo, așa că, până la urmă, râdea și el. Ca să-i facă plăcere.

Un vânt cald sufla prin geamul deschis al mașinii; Neuman trecu de terminalul de autobuze de la Sanlam Centre și o luă pe Lansdowne Street. Tablă ondulată, placaj, uși răsturnate, cărămizi, fierătaie, se construia cu ce creștea din pământ, cu ce adunau, furau sau luau la schimb; cocioabele păreau că se cocoată una peste cealaltă, iar antenele îmbârligate pe acoperișuri păreau că se devorează între ele sub un soare de plumb. Neuman o luă pe drumul asfaltat care ducea către cartierul vechi din Khayelitsha.

Se gândea la femeile pe care nu le dusesese niciodată la mama lui, la Maia, pe care avea s-o vadă după prânzul duminical, când o mișcare în unghiul mort îl readuse la realitate. Frână în fața unui vânzător de țigări, care nu avu timp să-l abordeze. Neuman dădu înapoi vreo douăzeci de metri, în dreptul terenului pustiu.

În spatele panglicilor bicolore care delimitau șantierul viitoarei săli de sport, doi tineri molestau un puști, un păduchios mic și descărnat care abia se ținea pe picioare... Neuman oftă – era

încă prea devreme, slujba de la biserică nu se terminase – și împinse portiera.

Puștiul era deja la pământ, ceilalți îl loveau cu picioarele și încercau să-l tragă spre fundații. Neuman înaintă, sperând să-i pună pe fugă, dar tinerii continuau să-l bumbăcească înverșunați – doi tatuați cu bandane care păreau a fi niște *tsotsi*¹. Puștiul era la pământ, din gură îi curgea sânge, iar cu brațele lui slăbănoage n-avea cum să se apere.

Văzându-l pe Neuman, cel mai mare ridică ochii:

— Tu ce vrei?

— Cărați-vă.

Zulusul era mai zdravăn decât cei doi gangsteri la un loc, dar cel mare avea un pistol sub tricoul galben-Brazilia.

— Cară-te tu, șuieră, și repede!

Tânărul negru îndreptă pistolul spre el, un Beretta M92 semiautomat, ca cele ale poliției.

— De unde ai arma?

Mâna tânărului tremura. Ochii îi erau translucizi. Era drogat, în mod sigur.

— De unde ai arma? repetă Neuman.

— Cară-te, ți-am zis, sau îți ciuruiesc pielea!

— Chiar așa, întări tovarășul lui, nu te băga, pricepi?

La pământ, puștiul ținea mâna la gură, își număra dinții.

— Sunt ofițer de poliție: dați-mi arma până nu o încasați de-a binelea.

Cei doi schimbară rapid o privire acidă și câteva cuvinte în dashiki, dialect nigerian.

— O să-ți zbor capul, zău! amenință cel mare.

— Și o să-ți petreci restul zilelor în închisoare, pe post de domnișoară pentru caizi, continuă Neuman. Cu gurița aia drăgălașă, o să tot sugi pula...

Înțepați, tinerii îi arătară dinții, două șiruri murdare care aduceau cu niște tranșee.

— Cretinule! mârâi liderul înainte s-o întindă.

Tovarășul lui dispăru și el, șchiopătând. Doi drogați, se părea.

¹ Gangsteri din suburbie.

Neuman se întoarse spre victima lor, dar pe jos nu mai rămăsese decât un terci sângieru. Puștiul se cățăraseră pe fundațiile de pe șantier, iar acum fugea cât îl țineau picioarele, cu sângele curgându-i din nas.

— Stai așa, nu-ți fie frică!

Băiatul aruncă o privire terorizată către Neuman, se cățără cu sandalele lui de cauciuc pe mormanul de moloz și dispăru într-o conductă de beton. Neuman se apropie și o măsură din ochi – era prea îngustă pentru un adult de talia lui... Ducea oare undeva? Strigă în întuneric, dar nu primi niciun răspuns.

Se ridică, alungând mirosul de urină. Pe șantierul pustiu, doar un câine soios amușina apa împuțită adunată în fundații. Mai rămăseseră doar soarele și picăturile astea de sânge care alunecau prin praf...

*

De când venise Mandela la putere, suburbia Khayelitsha se schimbase: pe lângă apă, curent și străzi gudronate, odată cu clădirile administrative crescuseră și căsuțe de cărămidă, iar azi puteai să ajungi în oraș cu transportul în comun. Mulți criticau politica „pașilor mici“ inaugurată de icoana națională, sute de mii de locuințe erau încă scufundate în mizerie, dar acesta era prețul care trebuia plătit pentru „miracolul sud-african“ – instalarea democrației într-o țară aflată în pragul haosului...

Neuman își parcă mașina în fața parcelei de pământ crăpat care constituia grădina mamei sale. Femeile din cartier se întorceau de la biserică, elegante în rochiile lor de culoarea congregației: o căută pe Josephina printre dantele, dar sub umbreluțe nu găsi decât copii. Ciocăni, împingând ușa casei, și văzu imediat cămașa ruptă pe scaun.

— Intră! spuse ea ghicindu-i pasul de la intrare. Intră, băiatul mamei!

Ali își găsi mama pe patul desfăcut, cu o asistentă aplecată deasupra ei. Perle mari de transpirație i se rostogoleau pe frunte, dar Josephina zâmbi văzându-l în ușă.

— Ai venit...

O luă de mână și se așeză pe marginea patului.

— Ce s-a întâmplat? întrebă neliniștit.

Ochii mamei se făcură mari, ca și cum el era peste tot.

— Nu face fața asta, zise ea blând, nu mai ești așa frumos când ești supărat.

— Parcă erai oarbă... Ce-ai pățit?

— Mama dumneavoastră a leșinat, anunță asistenta din cealaltă parte a patului. Tensiunea e bună, dar nu o bruscați, vă rog, e încă în stare de șoc.

Myriam era o frumusețe de douăzeci de ani, o xhosa cu ochi de cedru. Neuman abia dacă o băgă în seamă.

— Ai de gând să-mi zici ce s-a întâmplat sau nu?

Josephina își dăduse la schimb rochia șic pe o tunică veche de casă, absolut nedemnă de o duminică la biserică.

— Ai fost agresată?

— Ei!

Mama făcu un gest dezgustat, de parcă ar fi alungat muște.

— Mama dumneavoastră a fost atacată azi-dimineață, reluă Myriam, când se ducea la biserică. Agresorul i-a smuls poșeta și a dărâmat-o. Au găsit-o leșinată în mijlocul străzii...

— Mai mult m-am speriat, o întrerupse femeia, lovind ușurel mâna băiatului ei. Dar nu-ți bate capul: e mai mult o sperietură. Myriam s-a ocupat de tot...

Ali oftă. Printre numeroasele ei activități, Josephina făcea parte dintr-un comitet de stradă care regla problemele de familie, arbitra disputele și ținea legătura cu autoritățile locale. Toată lumea știa că băiatul ei e șeful Serviciului Omoruri de la poliția din Cape Town: s-o ataci pe ea însemna să-ți bagi singur capul în gura tigrului de fiu-său.

Josephina se odihnea între cearșafurile albe ale patului cu baldachin – vechi răsfăț de prințesă zulusă –, cu fața de un negru fad, iar bietul zâmbet eșuat pe covorul ei de sudoare nu era prea convingător.

— Idiotul ăla putea să-ți rupă oasele, zise el.

— Oi fi eu grasă, dar sunt zdravănă.

— O forță a naturii specializată în leșinuri, comentă el. Unde te doare?

- Nicăieri... Nu, serios, chiar nu mă doare nimic!
Își agita brațele precum un copac cu crengile în vânt.
- Fiul dumneavoastră are dreptate, spuse Myriam aranjându-și instrumentele. Ați face bine să vă odihniți acum.
- Ei...
- Era unul singur sau au fost mai mulți? întrebă el.
- Oh! Ah! Unul singur: e suficient!
- Ce ți-a furat?
- Doar poșeta... Mi-a smuls și cămașa, dar oricum, era veche!
- Mare noroc.
- Pe fereastră, copiii din cartier se zgâiau la mașina polițistului, cu gura până la urechi. Myriam trase perdelele, cufundând cămăruța în penumbră.
- La ce oră s-a întâmplat? continuă Neuman.
- Pe la opt, răspunse Josephina.
- Nu-i cam devreme pentru biserică?
- De fapt... mă duceam mai întâi pe la familia Sussilu, pentru întâlnirea lunară... Banii pentru tontină erau la mine. Șaizeci și cinci de ranzi¹.
- Mama lui mai colabora și cu diverse asociații, case de economii, ajutoare pentru înmormântări, asociația mamelor din parohie... – erau atâtea, că nu le mai știa șirul. Neuman se încrunță – era trecut de ora zece dimineața:
- Cum se face că nu m-a anunțat nimeni?
- Mama dumneavoastră n-a vrut nici în ruptul capului, răspunse asistenta.
- Nu voiam să te alarmez degeaba, se justifică Josephina.
- N-am auzit în viața mea prostie mai mare... Ai vorbit cu polițistii din suburbie?
- Nu... nu, s-a întâmplat foarte repede, să știi. Agresorul a venit prin spate, a tras de poșetă și am leșinat... M-a găsit un vecin. Dar celălalt plecase demult.
- Asta nu explică de ce n-a venit niciun polițist să te interogheze.

¹ Un rand = aproximativ cincisprezece eurocenți.

— N-am depus plângere.

— Ei, poftim!

— N-ascultă nimic din ce-i zici, sublinie Myriam. Dar cred că știți deja.

Ali nu asculta.

— Poți să-mi zici și mie de ce n-ai depus plângere?

— Uită-te la mine: mă simt bine!

Josephina râse făcând patul să se zguduie și sânii enormi să-i tremure. Agresiunea, căderea, leșinul, totul i se părea că s-ar fi petrecut în altă lume.

— Poate că există martori, continuă Neuman. Și trebuie să ți se ia depoziția.

— Ce indicii poate să dea poliției o bătrână oarbă? Și-apoi, sunt doar șazececi și cinci de ranzi, nu merită să-ți bați capul pentru atâta lucru.

— Asta nu mai e bunătate creștinească, e tâmpenie.

— Dragul meu, se înduioșă mama. Micuțul meu...

Ali i-o reteză:

— Să știi că nu mă păcălești.

Mama lui avea radare în vârful degetelor, senzori de mișcare în urechi și ochi la ceafă. Locuia în cartier de mai bine de douăzeci de ani, cunoștea oamenii, străzile, fundăturile. În mod sigur știa cam cine ar fi putut fi făptașul; nu întâmplător minimaliza agresiunea...

— Ei?

— N-aș vrea să fiu prea insistentă, domnule Neuman, spuse asistenta, dar mama dumneavoastră a luat un sedativ, o să înceapă să-și facă efectul.

— Ne vedem afară, spuse el ca să scape de ea.

Myriam ridică sprâncenele, arabescuri impecabile, și își luă geanta.

— O să trec din nou pe seară, îi spuse ea Josephinei. Până atunci, odihniți-vă, ne-am înțeles?

— Mulțumesc, fata mea, spuse bătrâna din vârful patului cu baldachin.

Myriam se întâlnea prima oară cu fiul adorat. Un corp zvelt, puternic, trăsături fine și regulate sub o țeastă aproape rasă, o